

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ**

**ДОНЕЦЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТУСА**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**для вивчення навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»**

ступінь освіти

Бакалавр

галузь знань

29 Міжнародні відносини

спеціальність

292 Міжнародні економічні відносини

освітня програма

«Цифрова бізнес-дипломатія»

(для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання)

м. Вінниця 2023

УДК 340.132.6:347:341

Навчально-методичні матеріали для вивчення дисципліни «Міжнародне економічне право» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання за ОП «Цифрова бізнес-дипломатія» ступеня освіти «Бакалавр» / Упоряд. Е. М. Деркач. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 39 с.

Навчально-методичне видання містить анотацію дисципліни, плани практичних занять навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право», перелік нормативно-правових актів та рекомендованої літератури, завдання для самостійної роботи, контрольні питання для підготовки до іспиту.

Рекомендується для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання

Укладачі

Деркач Е.М., д.ю.н., професор
кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права,
професор

Відп. за випуск

О. Г. Турченко, зав. кафедри
конституційного, міжнародного і
кримінального права, к.ю.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри
конституційного, міжнародного і
кримінального права протокол № 1 від
28.08.2023 р.

© Е.М. Деркач, 2023

© Донецький національний університет імені Василя Стуса

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>Анотація навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право»</i>	4
<i>Структура навчальної дисципліни</i>	6
<i>Зміст програми навчальної дисципліни за темами</i>	8
<i>Організація контролю знань здобувачів і оцінка модуля з дисципліни «Міжнародне економічне право»</i>	12
<i>Рекомендована література</i>	16
<i>Інформаційні ресурси</i>	18
<i>Плани практичних занять і завдання до них</i>	19
<i>Тема 1. Поняття міжнародного економічного права</i>	19
<i>Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права</i>	20
<i>Тема 3. Право міжнародних договорів</i>	22
<i>Тема 4. Міжнародні економічні договори – основа правового регулювання економічних відносин між державами</i>	23
<i>Тема 5. Правове забезпечення зобов'язань та способів вирішення міжнародних економічних спорів</i>	24
<i>Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність в міжнародних економічних відносинах</i>	25
<i>Тема 7. Режим господарського використання територіальних просторів</i>	27
<i>Тема 8. Міжнародне торговельне право</i>	28
<i>Тема 9. Міжнародне інвестиційне право</i>	28
<i>Тема 10. Міжнародне фінансове право</i>	29
<i>Тема 11. Міжнародне трудове (міграційне) право</i>	30
<i>Тема 12. Міжнародне транспортне право</i>	31
<i>Тема 13. Міжнародне митне право</i>	31
<i>Тема 14. Право міжнародної економічної допомоги</i>	32
<i>Тема 15. Право Європейського Союзу</i>	32
<i>Тема 16. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні</i>	34
<i>Контрольні питання для складання іспиту</i>	35

Вступ

Міжнародне економічне право як специфічна галузь міжнародного права виокремилось у 50-ті рр. ХХ ст. З року в рік значення міжнародного економічного співробітництва за участю держав та міжнародних організацій зростає. Стрімкий розвиток широкого спектра двосторонніх та багатосторонніх міжнародних економічних відносин потребує їх належної регламентації за допомогою принципів та норм міжнародного економічного права, яке вважається однією зі скарбниць світової юриспруденції. Крім торговельного права, складовими міжнародного економічного права є ряд інших сфер, зокрема інвестиційна, валютно-фінансова, митна, міжнародних перевезень тощо. Саме цьому і присвячено вивчення даної дисципліни. Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки із іншими дисциплінами, такими як: «Господарське право», «Міжнародне право», «Міжнародне приватне право» тощо.

Анотація навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право»

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в отриманні теоретичних знань щодо правового регулювання міжнародних економічних відносин, стану науки, її основних принципів, інститутів, галузей; формуванні вмінь і практичних навичок застосування здобутих знань в правозастосовчій практиці для самостійного і професійного врегулювання правовідносин у цій сфері; формуванні у здобувачів вищої освіти наукового світогляду, креативності, практичного мислення, правосвідомості і правової культури.

Завдання навчальної дисципліни: проаналізувати процеси розвитку норм міжнародного економічного права; класифікувати і проаналізувати відповідні міжнародно-правові джерела; визначити рівень відповідності національного законодавства нормам міжнародного економічного права; проаналізувати положення міжнародних економічних договорів за участю України; визначити особливості вирішення окремих міжнародно-економічних спорів галузевого та регіонального характеру.

Набуті результати навчання та компетентності дозволять здобувачеві розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні завдання у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних відносин, зокрема, професійної діяльності (у т.ч. у процесі навчання), що передбачає застосування новітніх теорій та методів здійснення комплексних досліджень світогосподарських зв'язків.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати наступні:

- **загальні компетентності здобувачів вищої освіти:**

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (**ЗК-1**).
2. Здатність навчатися та бути сучасно навченим (**ЗК-3**);
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (**ЗК-5**).

- **спеціальні (фахові) компетентності:**

1. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин (**СК-2**);
2. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (**СК-8**);
3. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками (**СК-9**);
4. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні (**СК-10**);
5. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин (**СК-12**);

- **результати навчання:**

1. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища (**РН-4**).
2. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати (**РН-7**);
3. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної

політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції **(PH-8)**;

4. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій **(PH-9)**;
5. Ідентифіковувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку **(PH-10)**;
6. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях **(PH-11)**;
7. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародного торгівлі **(PH-13)**;
8. Розуміти і застосовувати теорії, принципи, засоби й інструменти реалізації міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин **(PH-14)**;
9. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними **(PH-15)**;
10. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками **(PH-16)**;
11. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України **(PH-17)**;
12. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків **(PH-18)**;
13. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і

- технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин (**PH-19**);
14. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин (**PH-20**);
15. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами (**PH-21**);
16. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків (**PH-24**).

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ розкривається в темах:

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

- Тема 1. Поняття міжнародного економічного права.
- Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права.
- Тема 3. Право міжнародних договорів.
- Тема 4. Міжнародні економічні договори – основа правового регулювання економічних відносин між державами.
- Тема 5. Правове забезпечення зобов'язань та способів вирішення міжнародних економічних спорів.
- Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність в міжнародних економічних відносинах.
- Тема 7. Режим господарського використання територіальних просторів.

СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА

- Тема 8. Міжнародне торговельне право.
- Тема 9. Міжнародне інвестиційне право.
- Тема 10. Міжнародне фінансове право.
- Тема 11. Міжнародне трудове (міграційне) право.
- Тема 12. Міжнародне транспортне право.
- Тема 13. Міжнародне митне право.
- Тема 14. Право міжнародної економічної допомоги.
- Тема 15. Право Європейського Союзу.
- Тема 16. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»**

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Всього	у тому числі					Всього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р.		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1												
Тема 1. Поняття міжнародного економічного права	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 3. Право міжнародних договорів	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 4. Міжнародні економічні договори – основа правового регулювання економічних відносин між державами	5	1	1			3	8	1	1			6

Тема 5. Правове забезпечення зобов'язань та способів вирішення міжнародних економічних спорів	6	2	2			2	8	1	1			6
Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність в міжнародних економічних відносинах	6	2	2			2	8	1	1			6
Тема 7. Режим господарського використання територіальних просторів	6	2	2			2	8	1	1			6
Змістовний модуль 2												
Тема 8. Міжнародне торгове право	6	2	2			2	7	1	1			6
Тема 9. Міжнародне інвестиційне право	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 10. Міжнародне фінансове право	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 11. Міжнародне трудове (міграційне) право	5	1	1			3	7	1	1			5
Тема 12. Міжнародне транспортне право	6	2	2			2	7	1	1			5
Тема 13. Міжнародне митне	6	2	2			2	7	1	1			5

право												
Тема 14. Право міжнародної економічної допомоги	5	1	1			3	8	1	1			6
Тема 15. Право Європейського Союзу	5	1	1			3	8	1	1			6
Тема 16. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	6	2	2			2	8	1	1			6
Всього годин з дисципліни	92	28	28			36	120	16	16			87

ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовний модуль 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Тема 1. Поняття міжнародного економічного права

Поняття, історія становлення міжнародного економічного права, його роль в регулюванні міжнародних міждержавних відносин. Предмет та метод правового регулювання МЕП. Джерела міжнародного економічного права, їх характеристика. Принципи міжнародного економічного права: поняття та система принципів. Мета міжнародного економічного права.

Співвідношення міжнародного економічного, публічного та приватного права. Критерії їх розподілу.

Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права

Поняття та види суб'єктів міжнародного економічного права. Міжнародна правосуб'єктність. Суверенні та несuverенні суб'єкти МП.

Суверені держави як основний суб'єкт міжнародного економічного права. Міжнародно-правове визнання. Правонаступництво держав: поняття та підстави.

Міжнародна правосуб'єктність народів та націй, які ведуть боротьбу за свою незалежність.

Обсяги правосуб'єктності міжнародних міжурядових організацій та державоподібних утворень.

Фізичні та юридичні особи як суб'єкти міжнародного економічного права.
Міжнародні економічні організації як суб'єкти міжнародного економічного права.

Тема 3. Право міжнародних договорів

Право міжнародних договорів, його джерела. Віденська конвенція 1969 року про право міжнародних договорів. Правоздатність укладати міжнародні договори.

Порядок та стадії укладення договорів. Підготовка та прийняття тексту договору. Форми прийняття тексту договору. Встановлення автентичності тексту міжнародного договору: поняття та форми. Виявлення державою згоди на обов'язковість для неї міжнародного договору. Приєднання до міжнародного договору.

Тема 4. Міжнародні економічні договори – основа правового регулювання економічних відносин між державами

Особливості укладення міжнародних економічних договорів. Характеристика угод про міжнародні розрахунки, довгострокових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво, міжнародних товарних угод, міжнародного факторингу, міжнародного форфейтингу, міжнародного фінансового лізингу.

Договори в рамках Світової організації торгівлі.

Тема 5. Правове забезпечення зобов'язань та способів вирішення міжнародних економічних спорів

Загальна характеристика правового забезпечення зобов'язань. Загальна характеристика засобів вирішення міжнародних економічних спорів (погоджувальні заходи). Суб'єкти міжнародного правосуддя. Механізм урегулювання спорів у межах Світової організації торгівлі. Міжнародні третейські суди (арбітражі).

Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність в міжнародних економічних відносинах

Поняття міжнародно-правової відповідальності. Види правопорушень у міжнародній економічній системі. Категорія збитків у міжнародних економічних відносинах. Реалізація міжнародно-правової відповідальності в міжнародній економічній системі. Первинна і вторинна відповідальність. Колективні санкції. Відповідальність держави у випадках націоналізації іноземної власності. Питання про «історичну відповідальність» розвинених держав перед країнами, що розвиваються.

Тема 7. Режим господарського використання територіальних просторів

Поняття і види територій. Склад і юридична природа державної території України. Державні кордони. Міжнародні ріки. Режим Дунаю. Форми господарської діяльності та використання територій як предмета купівлі-продажу. Право мирного проходу іноземних суден через територіальне море. Повітряний простір. Космічний простір. Договір про Антарктику. Вільні економічні зони. Проблеми охорони навколишнього середовища.

Змістовний модуль 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Тема 8. Міжнародне торговельне право

Міжнародне торговельне право як підгалузь міжнародного економічного права, його джерела. Загальні засади регулювання міжнародної торгівлі. Принципи міжнародної торгівлі. Міжнародні торговельні договори (угоди). Світова організація торгівлі як міжнародна економічна організація. Міжнародні товарні організації.

Тема 9. Міжнародне інвестиційне право

Міжнародна інвестиційна система. Поняття, предмет і система міжнародного інвестиційного права. Джерела міжнародного інвестиційного права. Принципи міжнародного інвестиційного права. Види інвестицій. Роль ТНК у міжнародній інвестиційній системі. Правовий режим іноземних інвестицій у міжнародній інвестиційній системі. Міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування у міжнародній інвестиційній системі. Формування і розвиток міжнародно-правового регулювання іноземних інвестицій. Генезис і еволюція міжнародно-правових інвестиційних відносин.

Тема 10. Міжнародне фінансове право

Світова фінансова система. Поняття, предмет і система міжнародного фінансового права. Джерела міжнародного фінансового права. Принципи міжнародного фінансового права. Багатосторонні системи правового регулювання платіжних балансів. МВФ. Квоти держав у статутному капіталі МВФ. Нормотворча діяльність МВФ і МБРР. Економіко-правові проблеми зовнішньої заборгованості країн у спільній діяльності МВФ і МБРР.

Тема 11. Міжнародне трудове (міграційне) право

Міжнародний правопорядок на ринку праці. Транснаціональний рух робочої сили (трудова міграція). Ринки праці. Двостороннє та багатостороннє регулювання міжнародних ринків праці. Правове регулювання міграції на регіональному рівні. Конвенція ООН 1990 про захист прав трудових мігрантів.

Конвенції Міжнародної організації праці (МОП). Міжнародна організація з міграції (МОМ).

Міжнародно-правовий режим допуску трудових мігрантів на національні ринки праці. Основні права трудових мігрантів. Внутрішньодержавні правові режими допуску трудових мігрантів до національних ринків праці. Міграційне законодавство і міграційна політика держав. Колізії законів у сфері регулювання трудових відносин. Трудове право Європейського Союзу.

Тема 12. Міжнародне транспортне право

Поняття та джерела міжнародного транспортного права.

Правове регулювання міжнародних залізничних перевезень.

Правове регулювання міжнародних перевезень водними шляхами.

Правове регулювання міжнародних автомобільних перевезень.

Правове регулювання міжнародних повітряних перевезень.

Регулювання міжнародних трубопровідних транспортувань.

Уніфікація правил у галузі міжнародних перевезень, правила про межі відповідальності перевізників.

Тема 13. Міжнародне митне право

Поняття міжнародного митного права. Джерела міжнародного митного права. Організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва. Митне право Європейського Союзу.

Тема 14. Право міжнародної економічної допомоги

Правопорядок у сфері міжнародної економічної допомоги. Види міжнародної економічної допомоги. Предмети правовідносин при міжнародній економічній допомозі. Роль моральних норм у регулюванні міжнародної економічної допомоги. Держави-донори. Багатостороннє регулювання економічної допомоги. Міжнародні організації та економічна допомога. Питання міжнародної економічної допомоги в ЮНКТАД.

Тема 15. Право Європейського Союзу

Поняття та розвиток права Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу. Інститути та органи Європейського Союзу.

Європейське право в галузі прав людини.

Правовий режим внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Тема 16. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Поняття та значення зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародні договори України

про торгово-економічне та інші види співробітництва.

Поняття та види зовнішньоекономічних договорів. Договори купівлі-продажу (експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт), зустрічних поставок (бартер, компенсаційні угоди).

Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. Принципи укладення, виконання, тлумачення, припинення договорів. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС).

Порядок укладання та виконання міжнародних економічних договорів Україною.

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ТА ОЦІНКА МОДУЛЯ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ЕКОНОМІЧНЕ ПРАВО»

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса». Форми контролю за змістовними модулями – розв’язання тестів, виконання теоретичних і прикладних завдань – спрямовані на розвинення спроможності застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних ситуацій в професійній діяльності, що досягається за рахунок формування вмій щодо володіння юридичною термінологією, яка застосовується в міжнародному економічному праві, та юридичною технікою; формування навичок з реалізації та застосовування норм міжнародного економічного права для захисту прав та інтересів учасників відповідних відносин.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

1. Вхідний контроль знань проводяться у вигляді тестових завдань з відкритими і закритими питаннями.
2. Поточний контроль здійснюється у формі:
 - опитування;
 - есе, презентацій, проєктів;
 - групових та індивідуальних творчих завдань;
 - тестування;
 - розв’язання практичних завдань;
 - виконання самостійної роботи здобувача.
3. Підсумковий контроль здійснюється у формі іспиту.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за заліковий модуль, складає **100 балів**, з яких:

- за організаційно-навчальну роботу в аудиторії – **40 балів** максимально;
- за самостійну роботу – **10 балів** максимально;

- за модульну контрольну роботу – **10 балів** максимально;
- за підсумковий контроль (іспит) – **40 балів** максимально.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНА РОБОТА в аудиторії оцінюється з урахуванням участі в практичних заняттях (відповіді на теоретичні питання, вирішення тестів, завдань і практичних ситуацій).

Організаційна робота включає роботу на 14 практичних заняттях. Оцінка роботи на кожному занятті може складати 5, 4, 3, 2, 1, 0 (незадовільно) балів:

- **5 балів** виставляється здобувачу, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

- **4–3 бали** виставляється здобувачу, який показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

- **2–1 бали** виставляється здобувачу, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомому з основною літературою, рекомендованою програмою курсу, який проте припустився неточностей у відповіді на теоретичні завдання або при вирішенні практичного завдання, зокрема, неточність формулювань окремих понять, або який показав поверхнєве знання одного з теоретичних питань або при вирішенні практичних завдань. Ця оцінка виставляється і у разі недостатньо аргументованого викладення матеріалу, недостатньо чітко і послідовно висловленої відповіді.

- **0 балів** виставляється здобувачу, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність здобувача до професійної діяльності.

Розподіл балів, які присвоюються здобувачам освіти з дисципліни «Міжнародне економічне право», здійснюється наступним чином:

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (МАХ 40 БАЛІВ)		СРС	Модульний контроль	Підсумковий контроль
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2			

Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16			
3	3	3	3	3	3	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	10	10	40

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота здобувача – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

Самостійна робота складається з підготовки презентації (тема обирається здобувачами за узгодженням з викладачем) і оцінюється максимально в **10 балів**. Максимальна кількість слайдів – 25, мінімальна – 15. Самостійна робота виконується групою з 2 осіб.

У вступі презентації обґрунтовується актуальність теми, її теоретичне і практичне значення з урахуванням соціальних потреб суспільства.

У презентації наводяться основні теоретичні, експериментальні дослідження за темою, вказується, хто з вчених вивчав дану проблему, які ідеї висловлювалися. Визначається сутність (основний зміст) проблеми, основні чинники (обставини), які обумовлюють розвиток явища або процесу, який вивчається. Наводиться перелік основних змістовних аспектів проблеми, які розглядаються вченими. Визначаються недостатньо досліджені питання, виявляються причини їх слабкої розробленості. При підготовці презентації необхідно підготувати обґрунтовані висновки (відповідні посилання на законодавство, наукову літературу, висловлювання власних думок) щодо теми дослідження.

Строки здачі та публічного захисту презентації повідомляються викладачем на першому практичному занятті.

Критерії оцінки самостійної роботи

10–8 балів – проведено глибокий аналіз законодавства, міжнародних актів, правозастосовчої практики, роботу здано своєчасно викладачеві, вільне володіння матеріалом під час публічного захисту.

7–5 балів – проведено недостатній аналіз законодавства, міжнародних актів, правозастосовчої практики, є порушення строків здачі роботи викладачеві, недостатнє володіння матеріалом під час публічного захисту, робота містить окремі недоліки щодо оформлення.

4–1 балів – проведено поверхневий аналіз законодавства, міжнародних актів, правозастосовчої практики, є істотні порушення строків здачі роботи

викладачеві, відсутнє вільне володіння матеріалом під час публічного захисту, робота містить істотні недоліки щодо оформлення, порушення академічної доброчесності тощо.

Питання для презентацій

1. Міжнародне торгове право.
2. Міжнародне інвестиційне право.
3. Міжнародне фінансове право.
4. Міжнародне трудове (міграційне) право.
5. Міжнародне транспортне право.
6. Міжнародне митне право.
7. Право міжнародної економічної допомоги.
8. Право Європейського Союзу.
9. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ виконується у **формі тестування та відповіді на 2 теоретичних питання**, зокрема:

- 1) 2 теоретичних питання (0–4 б.);
- 2) 10 тестових завдань (кількість балів за вірну відповідь на одне тестове завдання – 0,2 б. за кожне питання).

Розподіл балів, які отримує здобувач за теоретичне питання

4 балів – виставляється здобувачу, який показав всебічні та глибокі знання передбаченого програмою матеріалу, законодавства, додаткової літератури, рекомендованої програмою курсу, що проявив творчі здібності в розумінні, викладенні та використанні програмного матеріалу.

3 бали – виставляється здобувачу, який показав повне знання передбаченого програмою матеріалу, що засвоїв основну літературу, рекомендовану програмою курсу, що виявив стабільний характер знань і здібності до їх самостійного заповнення та оновлення в ході практичної діяльності.

2 бали – виставляється здобувачу, який показав знання основного матеріалу в обсязі навчальної програми, необхідному для майбутньої роботи, знайомий з основною літературою, рекомендованою програмою курсу.

1-0 бал – виставляється здобувачу, який виявив істотні прогалини у знанні основного програмного матеріалу, що виражається у незнанні основних понять та положень навчального курсу, в невмінні пов'язати теоретичний матеріал з прикладами з чинного законодавства, юридичної практики, що свідчить про невідповідність здобувача до професійної діяльності.

Шкала оцінювання: національна і ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Національна шкала оцінювання іспиту
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
75–81	C	
67–74	D	
60–66	E	Задовільно
35–59	FX	Незадовільно
1–34	F	

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти

1. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. (зі змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст.540.
2. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 09.03.1996 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 19. Ст.80.
3. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 29. Ст.337.
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 31–32. Ст.263.
5. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст.198.
6. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2020 року).
7. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст.422.
8. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
9. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19–20. № 21–22. Ст. 144.
10. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56.

11. Кодекс торговельного мореплавства України від 23.05.1995 р. (зі змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1995. №№ 47–52. Ст. 349.

Основна література

1. Опришко В. Ф. Міжнародне економічне право і процес: [монограф.]. К.: Парламентське вид-во, 2014. 518 с.
2. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Міжнародне економічне право. Навч. посібник. Центр навчальної літератури. К.: 2019. 368 с.
3. Чубарєв В. Л. Міжнародне економічне право: підруч. К.: Юрінком Інтер, 2009. 368 с.
4. Шутак І. Д. Правове регулювання міжнародних економічних відносин: Навчальний посібник. Київ: Алерта. 2012. 412 с.
5. Георгіца А. З., Чикурлій С. О. Міжнародне публічне право: Навч.-метод. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2002. 175 с.
6. Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М. В. Буроменського. К.: Юрінком Інтер, 2006. 336 с.
7. Мальський О. М., Ягольник А. М. Міжнародне торговельне право: Навч. посіб. К.: Знання, 2005. 595 с.
8. Міжнародне приватне право: Підручник / за ред. проф. А. С. Довгєрта, проф. В. І. Кисіля. К.: Алерта. 2014. 656 с.
9. Довгєрт А. С., Т. Р. Короткий, Н. В. Хєндель. Міжнародне приватне право: закордонні наукові дослідження: Довідник. К.: Фєнікс. 2016. 383 с.
10. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. / Бичкова С. С., Іванов Ю. Ф., Чурпіта Г. В. та ін.; за ред. Ю. Ф. Іванова. К.: Алерта, 2018. 390 с.
11. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: Підручник. К.: Алерта, 2021. 524 с.
12. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В. А. Бігун, Є. М. Білоусов, І. М. Жуков ; за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х.: Право, 2015. 320 с.

Додаткова література

1. Law of the European Union: a Textbook for Master Students / ed. P. Biriukov and V. Tuliakov. Voronezh; VSU Publishing House, 2016. 476 p. URL: http://www.intlawvsu.ru/wp-content/uploads/2016/07/EU_Law_text.pdf/
2. Кібенко О. Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Харків, 2006. 39 с.

3. Фединак Г. С. Правосуб'єктність транснаціональних корпорацій у час глобалізаційних процесів (аспекти міжнародного права та міжнародного приватного права): монографія. К.: Атака, 2007. 416 с.

4. Мазаракі Н. Сінгапурська конвенція: теоретико-правовий аналіз. Публічне право. 2019. С. 26–34.

5. Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 21.03.1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04#Text.

6. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 23.05.1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text.

7. Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ 24.06.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_456#Text.

8. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями (Мадрид, 21.05.1980 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106#Text.

9. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (19.05.1973 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верхової Ради України.

2. <http://www.president.gov.ua/ru/> – офіційний сайт Президента України.

3. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

4. <http://www.ueplac.kiev.ua> – Українсько-європейський консультативний центр з питань законодавства.

5. <http://www.comparativelaw.kiev.ua> – сайт Інституту порівняльного права.

6. <http://www.ombudsman.gov.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховною Радою з прав людини.

7. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України.

8. <http://www.mfa.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства закордонних справ України.

10. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний сайт «Судова влада України».

11. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень.

12. <https://ucci.org.ua/> – офіційний сайт Торгово-промислової палати України.

13. <http://europa.eu/> – сайт Європейського Союзу.

14. <http://www.nbu.gov.ua> – офіційний сайт Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського.

15. http://europa.eu/policies-activities/index_en.htm – інтернет-сторінка, що містить опис основних напрямків діяльності (політики) Європейського Союзу.
16. <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> – сайт Парламенту Європейського Союзу.
17. http://ec.europa.eu/index_en.htm – сайт Комісії Європейського Союзу.
18. http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo1_6308/ – сайт Суду Європейського Союзу.
19. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – сайт Представництва Європейського Союзу в Україні.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І ЗАВДАННЯ ДО НИХ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА:

Тема 1. Поняття міжнародного економічного права

1. Поняття, історія становлення міжнародного економічного права, його роль в регулюванні міжнародних відносин. Предмет та метод правового регулювання міжнародного економічного права.
2. Мета та принципи міжнародного економічного права.
3. Джерела міжнародного економічного права, їх характеристика.
4. Міжнародне публічне, міжнародне економічне і міжнародне приватне право (відмінності і співвідношення).

Контрольні питання

1. Що є предметом міжнародного економічного права? Які методи регулювання відносин відомі міжнародному економічному праву?
2. Як співвідносяться міжнародне економічне з міжнародним публічним та міжнародним приватним правом?
3. Назвіть види джерел колізійного права. У чому полягає їх специфіка? Наведіть приклади звичаю як джерела міжнародного економічного права.
4. Назвіть, класифікуйте та охарактеризуйте принципи міжнародного економічного права.
5. Охарактеризуйте систему міжнародного економічного права.

Практичні завдання

1. Складіть схему: «Міжнародне економічне право: система та співвідношення з міжнародним публічним та міжнародним приватним правом».
2. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного економічного права», вказавши 2 – 3 приклади кожного виду.

№	Вид джерела	Назва	Предмет регулювання

3. Складіть схему: «Класифікація принципів міжнародного економічного права».

4. У термінологічному словнику дайте визначення поняттям: міжнародне економічне право, міжнародні економічні відносини.

5. Дайте відповіді на тестові завдання:

До загальних принципів МЕН не належить принцип:

1. Свободи вибору форми організації зовнішньоекономічних зв'язків;
2. Взаємної вигоди;
3. Суверенної рівності держав;
4. Співробітництва держав;
5. Сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Міжнародні економічні багатосторонні та двосторонні відносини і опосередковане регулювання цих відносин на внутрішньодержавному правовому рівні – це:

1. Інститут міжнародного економічного права;
2. Підгалузь міжнародного економічного права;
3. Галузь міжнародного економічного права;
4. Об'єкт регулювання міжнародного економічного права
5. Предмет міжнародного економічного права.

Міжнародні комерційні умови, комплект міжнародних правил з тлумачення найбільш широко використовуваних торгівельних термінів (умов) в галузі міжнародної торгівлі – це ...

Тема 2. Суб'єкти міжнародного економічного права

1. Поняття і види суб'єктів міжнародного економічного права. Особливості міжнародної правосуб'єктності.

2. Держави як головні суб'єкти міжнародного економічного права.

3. Визнання та правонаступництво держав в міжнародному праві.

4. Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, що борються за незалежність.

5. Міжнародні економічні організації як суб'єкти міжнародного економічного права.

6. Обсяг та межі правоздатності державоподібних утворень.

7. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти міжнародного економічного права.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю «суб'єкти міжнародного економічного права». Назвіть види таких суб'єктів та охарактеризуйте особливості їхньої міжнародної правосуб'єктності.
2. Назвіть види імунітету держави?
3. Якими міжнародними актами регламентовано питання визнання та правонаступництва держав?
4. Які теорії та форми визнання держав вам відомі? В чому полягає сутність ad hoc визнання?
5. Що може бути об'єктом та підставами правонаступництва держав?
6. Що означає принцип «tabula rasa»?
7. Які державоподібні утворення існували у минулому та існують нині?
8. В чому полягає специфіка міжнародної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб?
9. Назвіть спеціалізовані агенції ООН економічного характеру.

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Суб'єкти міжнародного економічного права».
2. Охарактеризуйте одну з наведених міжнародних економічних організацій (у формі презентації на 5–7 слайдів):

Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР);
Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО);
Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД);
Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ);
Світова організація торгівлі (СОТ);
Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС);
Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ);
Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР);
Європейський інвестиційний банк;
Європейський Союз (ЄС);
Рада Європи (РЄ);
Міжнародна Морська Організація (ІМО);
Міжнародне агентство з атомної енергетики (МАГАТЕ);
Міжнародний валютний фонд (МВФ);
Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК);
Організація Об'єднаних Націй (ООН).

3. Дайте відповіді на тестові питання:

Головним суб'єктом міжнародного економічного права є:

1. ТНК;
2. Держава;
3. Міжнародні організації;

4. Фізичні особи.

До об'єктів правонаступництва держав не можна віднести:

1. Ділянки надр та відокремлені водні об'єкти;
2. Ліса, багаторічні насадження;
3. Космічні об'єкти (станції, установки, обладнання, космічні кораблі);
4. Ядерну зброю;
5. Повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання.

Комісія ООН з міжнародної торгівлі називається ...

1. ЮНСІТРАЛ;
2. ЮНКТАД;
3. МЦТ;
4. ЮНІДО.

Не є метою міжурядових організацій:

1. Регулювання міжнародних економічних відносин;
2. Уніфікація правових норм у сфері міжнародних економічних відносин;
3. Вироблення спільних рішень у сфері міжнародних економічних відносин;
4. Здійснення міжнародної некомерційної діяльності;
5. Домагатися неухильного підвищення рівня життя в країнах-членах.

Тема 3. Право міжнародних договорів

1. Зміст права міжнародних договорів як галузі міжнародного права.
2. Об'єкти та види міжнародних договорів.
3. Порядок і стадії укладення міжнародних договорів.
4. Форма та структура міжнародних договорів.
5. Юридична дійсність міжнародних договорів.
6. Припинення і призупинення дії міжнародних договорів.

Контрольні питання

1. Визначте поняття «міжнародний договір».
2. За якими критеріями можна класифікувати міжнародні договори?
2. Назвіть джерела права міжнародних договорів.
3. Який порядок укладення двостороннього та багатостороннього міжнародного договору? В чому полягає сутність правила альтернату?
4. Які способи надання обов'язковості міжнародним договорам вам відомі? Які міжнародні договори підлягають ратифікації?
5. Охарактеризуйте види недійсності міжнародних договорів. Наведіть приклади та значення такої класифікації.
6. Назвіть способи припинення міжнародних договорів. Чим відрізняється припинення від призупинення міжнародного договору?

Практичні завдання

1. Складіть схему: «Види міжнародних договорів» із зазначенням критеріїв класифікації.

2. Знайдіть міжнародний договір та дайте йому характеристику, вказавши предмет, структуру, вид міжнародного договору з урахуванням декількох критеріїв, порядок набуття чинності.

3. Підготуйте структурно-логічну схему: «Стадії укладання міжнародного договору».

4. Підготуйте таблицю: «Способи припинення міжнародного договору».

Тема 4. Міжнародні економічні договори – основа правового регулювання економічних відносин між державами

1. Міжнародні економічні договори: види та характеристика. Особливості укладення міжнародних економічних договорів.

2. Характеристика угод про міжнародні розрахунки, довгострокових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво, міжнародних товарних угод, міжнародного факторингу, міжнародного форфейтингу, міжнародного фінансового лізингу.

3. Договори в рамках Світової організації торгівлі.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняття «міжнародний економічний договір».
2. Як можна класифікувати договори у сфері міжнародного економічного права?
3. Охарактеризуйте особливості міжнародних економічних договорів.
4. Що слід розуміти під контингентними угодами?
5. Назвіть основні міжнародно-правові акти Світової організації торгівлі.

Практичні завдання

1. Складіть схему: «Види міжнародних економічних договорів».
2. Підготуйте таблицю, вказавши 5 видів міжнародних економічних договорів, визначення та правову основу.

№	Вид міжнародного економічного договору	Визначення / характеристика	стисла	Правова основа

3. Дайте відповіді на тестові питання:

Метою Генеральної угоди з торгівлі послугами є:

1. спрямованість на пристосування правил, використовуваних до торгівлі товарами і послугами;
2. лібералізація світової торгівлі послугами;

3. імплементація загальних положень про світу торгівлю послугами;
4. модифікації національного законодавства;
5. усунення з національного законодавства положень, які є дискримінаційними для іноземних надавачів послуг.

Взаємне зарахування боргів та вимог щодо зовнішньоекономічних операцій без перечислення валюти відбувається при:

1. платіжних угодах;
2. товарних угодах;
3. клірингових угодах;
4. контингентних угодах;
5. кредитних угодах.

Правило про експортні субсидії НЕ поширюється на:

1. найбільш бідні країни світу;
2. країни, що розвиваються;
3. країни з перехідною економікою;
4. країни, які переживають наслідки збройних переворотів, стихійних катастроф;
5. країни, з якими укладені договори про взаємну дружбу та економічну підтримку.

Тема 5. Правове забезпечення зобов'язань та способів вирішення міжнародних економічних спорів

1. Загальна характеристика правового забезпечення зобов'язань.
2. Загальна характеристика засобів вирішення міжнародних економічних спорів (погоджувальні заходи).
3. Суб'єкти міжнародного правосуддя.
4. Механізм урегулювання спорів у межах Світової організації торгівлі.
5. Міжнародні третейські суди (арбітражі).

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте прийоми вирішення міжнародних економічних спорів.
2. Хто може розглядати міжнародні економічні спори?
3. Назвіть найважливіші міжнародно-правові акти з міжнародного комерційного арбітражу.
4. Які види міжнародних комерційних арбітражних судів вам відомі? Що означає арбітраж ad hoc?
5. У чому полягає специфіка урегулювання спорів у межах Світової організації торгівлі.

Практичні завдання

1. Підготуйте презентацію (5–7 слайдів) щодо одного суб'єкта міжнародного правосуддя.

2. Знайдіть приклад розгляду міжнародного економічного спору та вкажіть суб'єкта міжнародного правосуддя, предмет спору та акти, на які посилався суд при ухваленні рішення.

3. Підготуйте схему «Механізм урегулювання спорів у межах Світової організації торгівлі».

4. Дайте відповідь на тестові питання:

Міжнародний комерційний арбітраж – це:

1. Система;
2. Окремий судовий орган;
3. Організація з вирішення спорів;
4. Третейський суд;
5. Розгляд у формі певної недержавної процедури.

Який орган не є суб'єктом міжнародного правосуддя:

1. Міжнародний суд ООН
2. Рада Безпеки ООН
3. Третейські арбітражі
4. МВФ.

Склад Міжнародного трибуналу ООН з морського права – це:

1. колегія у складі 9 незалежних членів, обраних на 3 роки;
2. колегія у складі 15 незалежних членів, обраних на 5 років;
3. колегія у складі 18 незалежних членів, обраних на 7 років;
4. колегія у складі 21 незалежних членів, обраних на 9 років;
5. колегія у складі 39 незалежних членів, обраних на 7 років.

Якими нормативними актами регулюється діяльність міжнародного комерційного арбітражу?

1. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»;
2. Закон України «Про міжнародне приватне право»;
3. Типовий закон 1985 р. «Про міжнародний комерційний арбітраж», прийнятий Комісією ООН з права міжнародної торгівлі;
4. Цивільно-процесуальним кодексом України;
5. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.

Тема 6. Міжнародно-правова відповідальність в міжнародних економічних відносинах

1. Поняття міжнародно-правової відповідальності.
2. Види правопорушень у міжнародній економічній системі. Категорія збитків у міжнародних економічних відносинах.
3. Реалізація міжнародно-правової відповідальності в міжнародній економічній системі. Первинна і вторинна відповідальність. Колективні санкції.

4. Відповідальність держави у випадках націоналізації іноземної власності. Питання про «історичну відповідальність» розвинених держав перед країнами, що розвиваються.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняття «міжнародно-правова відповідальність». Що є підставою міжнародно-правової відповідальності?

2. Які існують види міжнародних правопорушень? Що може бути об'єктом правопорушень у міжнародних економічних відносинах?

3. Назвіть та охарактеризуйте види міжнародних санкцій (контрзаходів), що застосовуються у міжнародних економічних відносинах.

Практичні завдання

1. Знайдіть приклад застосування за міжнародних санкцій (контрзаходів) у міжнародних економічних відносинах. Охарактеризуйте вид та форму міжнародної відповідальності.

2. Складіть схему: «Види правопорушень у міжнародній економічній системі».

3. Підготуйте таблицю: «Види міжнародних санкцій (контрзаходів) у міжнародних економічних відносинах».

4. Складіть термінологічний словник до теми.

5. Дайте відповіді на тестові завдання:

1. Примусове оплатне вилучення майна у власника державою – це:

1. Реквізиція;
2. Експропріація;
3. Реституція;
4. Компенсація;
5. Націоналізація.

2. Заходи впливу однієї держави на іншу, що мають на меті спонукати останню припинити недружелюбні, несправедливі, дискримінаційні, але, проте, правомірні дії – це ...

1. Репресалії;
2. Реторсії;
3. Ембарго;
4. Бойкот.

3. Односторонні примусові заходи, що допускаються міжнародним правом як контрзахід у разі правопорушення – це ...

1. Репресалії;
2. Реторсії;
3. Ембарго;
4. Бойкот.

Тема 7. Режим господарського використання територіальних просторів

1. Поняття і види територій. Склад і юридична природа державної території України. Державні кордони.
2. Міжнародні ріки. Режим Дунаю.
3. Форми господарської діяльності та використання територій як предмета купівлі-продажу.
4. Право мирного проходу іноземних суден через територіальне море.
5. Повітряний простір. Космічний простір.
6. Договір про Антарктику. Вільні економічні зони.
7. Проблеми охорони навколишнього середовища.

Контрольні питання

1. Назвіть види територій в міжнародному праві.
2. Що слід розуміти під державною територією? Що входить до її складу?
3. Які види кордонів державної території розрізняють і який порядок їхнього встановлення?
4. Чим регламентовано правовий режим міжнародних річок?
5. Назвіть міжнародні акти у сфері використання повітряного та космічного простору. Які принципи міжнародного космічного права вам відомі?
6. Охарактеризуйте особливості міжнародно-правового режиму Антарктики та Арктики.
7. Визначте поняття «вільні економічні зони». В чому полягають особливості їх функціонування?
8. Назвіть основні міжнародні акти у сфері охорони навколишнього середовища.

Практичні завдання

1. Підготуйте схему: «Класифікація вільних економічних зон».
2. Складіть схему: «Види територій в міжнародному праві».
3. Дайте відповіді на тестові завдання:

«Свободи повітря» передбачають для повітряних перевізників:

1. права на неконтрольовані польоти над територіями держав;
2. комерційні права за угодою з міжнародними організаціями;
3. права на польоти над відкритим морем;
4. певні комерційні права;
5. лібералізацію чартерних перевезень.

Повітряне судно має право здійснювати польоти над відкритим морем –

1. з дозволу прибережних держав;
2. на підставі та з дотриманням норм міжнародного права;

3. за дозволом ІКАО (Міжнародна організація цивільної авіації);
4. на підставі міжнародних норм це право безумовно і необмежено;
5. в повній відповідності зі «свободами повітря».

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА:

Тема 8. Міжнародне торгове право

1. Міжнародне торгове право – підгалузь міжнародного економічного права та його джерела. Загальні засади регулювання міжнародної торгівлі.
2. Принципи міжнародної торгівлі.
3. Міжнародні торговельні договори.
4. Міжнародні торгові організації.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте особливості правового регулювання міжнародної торгівлі.
2. Назвіть принципи міжнародної торгівлі.
3. Що розуміється під технічними бар'єрами в торгівлі?
4. У чому полягають особливості послуг як предмета правового регулювання та які основні види послуг Вам відомі? Якими є основні перешкоди на шляху лібералізації торгівлі послугами?
5. У чому полягає сутність принципу найбільшого сприяння та як забезпечується його дія в межах СОТ? Що таке «преференційний режим» і яким чином його встановлено в ГАТТ? Якими є сутність та сфера дії принципу національного режиму за ГАТТ?
6. Назвіть міжнародні торгові організації та охарактеризуйте їх значення у розвитку міжнародної торгівлі.

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного торговельного права», вказавши 5–10 найменувань.
2. Підготуйте есе на тему: «Концепція “lex mercatoria” та її значення в регулюванні торгових відносин».
3. Складіть термінологічний словник до теми.

Тема 9. Міжнародне інвестиційне право

1. Сутність міжнародного інвестиційного права та його джерел.
2. Міжнародно-правове регулювання іноземних інвестицій. Правовий статус іноземних інвестицій.
3. Захист іноземних інвестицій. Гарантії міжнародних інвестицій.

Контрольні питання

1. Що є предметом міжнародного інвестиційного права?
2. Які багатосторонні конвенції у сфері міжнародного інвестиційного права вам відомі?
3. Що саме розуміється в міжнародному економічному праві під поняттям «міжнародна інвестиція».
4. Які критерії використовуються для класифікації інвестицій?
5. Що таке «правовий статус іноземних інвестицій» і які види режимів іноземного інвестування існують?
6. Якими є загальні принципи захисту іноземних інвестицій?
7. Що Вам відомо про правила щодо експропріації або націоналізації іноземних інвестицій?
8. Яке право застосовує арбітраж, розглядаючи спір за процедурою Вашингтонської конвенції про порядок розв'язання інвестиційних спорів між державами та іноземними особами 1965 р.? Процесуальне право якої країни застосовується для виконання арбітражного рішення за процедурою Вашингтонської конвенції 1965 р.?
9. Які функції виконує Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій?
10. Які органи розглядають міжнародні інвестиційні спори?

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного інвестиційного права», вказавши 5–7 найменувань міжнародних та національних нормативно-правових актів.
2. Складіть схему: «Принципи міжнародного інвестиційного права».
3. Підготуйте схему: «Класифікація міжнародних інвестицій».

Тема 10. Міжнародне фінансове право

1. Поняття, предмет і система міжнародного фінансового права.
2. Джерела міжнародного фінансового права.
3. Принципи міжнародного фінансового права.
4. Міжнародні фінансові організації.
5. Європейська валютна система.

Контрольні питання

1. Що є предметом міжнародного фінансового права?
2. Які світові валютно-фінансові системи ви знаєте?
3. Назвіть та охарактеризуйте основні напрями діяльності міжнародних фінансових організацій.

4. Якими є контрольні повноваження МВФ? З чого складаються валютні ресурси МВФ? Яким чином МВФ надає допомогу своїм членам?

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного фінансового права» (5–7 найменувань).
2. Складіть схему: «Міжнародні фінансові організації».

Тема 11. Міжнародне трудове (міграційне) право

1. Загальна характеристика міжнародного ринку праці.
2. Міжнародно-правове регулювання економічного статусу іноземців.
3. Правовий режим іноземців на національних ринках праці.
4. Акти Міжнародної організації праці. Основні положення актів Ради Європи.
5. Трудове право Європейського Союзу.

Контрольні питання

1. Які універсальні джерела міжнародно-правового регулювання праці ви знаєте?
2. Охарактеризуйте міжнародно-правове регулювання економічного статусу мігрантів.
3. Яким чином визначається правовий режим іноземців на національних ринках праці? Який загальний порядок залучення іноземців до праці передбачено на території України?
4. Яку роль відіграє Міжнародна організація праці у правовому регулюванні трудової міграції та які конвенції Міжнародна організація праці мають дотримуватися в міжнародному економічному праві? Якими за своєю юридичною природою є конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці?
5. Назвіть акти Ради Європи у сфері міжнародного трудового права.
6. Що означає свобода руху робочої сили у Європейському Союзі? Чи можуть у ЄС вільно пересуватися непрацюючі особи?
7. Назвіть та охарактеризуйте акти, за допомогою яких здійснюється правове регулювання соціальної сфери ЄС.

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного трудового права» (5–10 найменувань).
2. Знайдіть та підготуйте анотацію на рішення Суду ЄС щодо захисту трудових прав.

Тема 12. Міжнародне транспортне право

1. Поняття та джерела міжнародного транспортного права.
2. Правове регулювання міжнародних залізничних перевезень.
3. Правове регулювання міжнародних перевезень водними шляхами.
4. Правове регулювання міжнародних автомобільних перевезень.
5. Правове регулювання міжнародних повітряних перевезень.
6. Регулювання міжнародних мультимодальних перевезень.

Контрольні питання

1. Назвіть ознаки міжнародного перевезення.
2. Назвіть міжнародні договори у сфері перевезень пасажирів та вантажів різними видами транспорту.
3. Яким чином регулюються лінійні морські перевезення?
4. Які межі відповідальності перевізника передбачено щодо різних видів транспорту?
5. Назвіть особливості правового регулювання мультимодальних перевезень на міжнародному та національному рівнях.

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю, вказавши міжнародні договори щодо перевезення вантажів та пасажирів одним з видів транспорту.
2. Дайте відповіді на тестові завдання:

Основними ознаками міжнародного морського перевезення є:

- а) місце відправлення і місце призначення знаходяться в двох різних державах;
- б) місце відправлення і місце призначення знаходяться в одній державі;
- в) судно зареєстровано або плаває під прапором іншої з державою знаходження;
- г) договір укладено сторонами, які належать до різних держав.

Договори тайм-чартера и дімайз-чартера регулюються правом:

- а) обраним сторонами договору;
- б) місця виконання договору;
- в) місця укладання договору;
- г) прапору судна.

Тема 13. Міжнародне митне право

1. Поняття міжнародного митного права.
 2. Джерела міжнародного митного права.
 3. Організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва.
- Митне право Європейського Союзу.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняття «міжнародне митне право».
2. Які нормативні акти є основними джерелами міжнародного митного права?
3. Назвіть та охарактеризуйте форми міжнародного митного співробітництва. Що таке митний союз, зона вільної торгівлі?
4. Коли зародилося та як розвивалося митне право Європейського Союзу? Назвіть основні джерела митного права ЄС.
5. Що означає «країна походження товару» та яке це має значення для митних процедур?

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела міжнародного митного права».
2. Складіть схему: «Організаційно-правові форми міжнародного митного співробітництва за участю України».

Тема 14. Право міжнародної економічної допомоги

1. Правопорядок у сфері міжнародної економічної допомоги.
2. Види міжнародної економічної допомоги.
3. Предмет правовідносин у сфері міжнародної економічної допомоги. Держави-донори.

Контрольні питання

1. Назвіть види міжнародної економічної допомоги.
2. Охарактеризуйте особливості транскордонного переміщення грошових та матеріальних засобів, послуг, капіталу як гуманітарної допомоги?
3. Якими актами регулюється порядок надання міжнародної економічної допомоги?

Практичні завдання

1. Підготуйте таблицю: «Джерела права міжнародної економічної допомоги».
2. Складіть схему: «Органи, що надають міжнародну економічну допомогу».

Тема 15. Право Європейського Союзу

1. Поняття та розвиток права Європейського Союзу.
2. Джерела права Європейського Співтовариства.
3. Інститути та органи Європейського Союзу.
4. Європейське право в галузі прав людини.

5. Правовий режим внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте міжнародну правосуб'єктність ЄС.
2. Назвіть види джерел права ЄС. Які джерела права ЄС мають обов'язкову дію?
3. Охарактеризуйте принципи права ЄС. Чим відрізняються принципи субсидіарності та пропорційності в праві ЄС?
4. Охарактеризуйте Європейську конвенцію з прав людини.
5. Що передбачає правовий режим внутрішнього ринку Європейського Союзу?

Практичні завдання

1. Підготуйте схему: «Інститути та органи Європейського Союзу».
2. Складіть таблицю: «Джерела права Європейського Співтовариства».
3. Знайдіть та підготуйте анотацію на рішення Суду ЄС.
4. Дайте відповіді на тестові завдання:

У Європейському Союзі функції конституції виконують:

1. Установчі договори;
2. Ревізійні договори;
3. Регламенти;
4. Директиви;
5. Конвенції.

До органів, які наділені спеціальною компетенцією в ЄС, належать:

1. Європейський омбудсмен;
2. Європейський парламент;
3. Європол;
4. Європейське агентство з авіаційної безпеки;
5. Економічний і соціальний комітет.

Що не належить до основних джерел права ЄС:

1. Доктрина;
2. Договір про ЄС;
3. Акти інститутів ЄС;
4. Міжнародні угоди.

Виконавчий орган ЄС називається:

1. Європейська комісія;
2. Європейський парламент;
3. Рада Європи;
4. Рада ЄС;
5. Європейський Суд.

Тема 16. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

1. Поняття та значення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
2. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
3. Поняття та види зовнішньоекономічних договорів.
4. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА. Принципи укладення, виконання, тлумачення, припинення договорів. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС).

Контрольні питання

1. Що слід розуміти під зовнішньоекономічною діяльністю? Назвіть основні законодавчі акти України у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
2. Хто є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
3. Які органи уповноважені здійснювати державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності?
4. Визначте поняття «зовнішньоекономічний договір». Які правила передбачено законодавством України стосовно форми та порядку укладення зовнішньоекономічного договору?
5. Охарактеризуйте правову природу принципів УНІДРУА.
6. Яке значення при укладенні зовнішньоекономічних договорів поставки мають Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС).
7. Назвіть правові режими, що надаються іноземним юридичним особам в Україні. Чим відрізняється національний правовий режим від режиму найбільшого сприяння?

Практичні завдання

1. Підготуйте схему: «Класифікація зовнішньоекономічних договорів».
2. Зробіть аналіз ситуації. Українське торговельне підприємство ТОВ «Гарант» уклало зовнішньоекономічний контракт з італійською компанією ТОВ «Велнес» – постачальником кахельної плитки. Сторони уклали письмову угоду на умовах постачання CIF (морське перевезення) в редакції ІНКОТЕРМС-2020. Обов'язок щодо оплати фрахту до пункту призначення та страхуванню передбачено для постачальника – італійській компанії «Велнес». У ході подальших переговорів представники ТОВ «Велнес» запропонували знизити ціну контракту, а представники ТОВ «Гаранту» у телефонній розмові погодились на цю пропозицію. У результаті італійська компанія вирішила, що може зафрахтувати судно на умовах FOB та не страхувати угоду. Під час перевезення судно потрапило в шторм, і товар був зіпсований (близько 80% плитки розбилося). Українська компанія винною у неналежному виконанні зобов'язання вважала італійську сторону, яка в односторонньому порядку

змінила умови постачання з CIF на FOB. Якими нормативними актами слід керуватися при вирішенні даного спору? Чи відбулася зміна базисних умов поставки з CIF на FOB? Відповідь обґрунтуйте.

3. Дайте відповідь на тестове завдання:

Позначте питання, що регулюються Віденською конвенцією про договори міжнародної купівлі-продажу товарів:

1. Продаж товарів, що існують на момент укладання договору, або будуть виготовлені у майбутньому;

2. Продаж товарів на аукціонах;

3. Порядок укладання договорів купівлі-продажу товарів;

4. Відповідальність продавця, за шкоду, завдану товаром здоров'ю будь-якої особи.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ІСПИТУ з навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право»

1. Поняття міжнародного економічного права, його роль в регулюванні міжнародних відносин.

2. Джерела міжнародного економічного права, їх характеристика.

3. Мета та принципи міжнародного економічного права.

4. Поняття і відмінності міжнародного економічного права від міжнародного публічного права і міжнародного приватного права.

5. Поняття і види суб'єктів міжнародного права.

6. Держави як головні суб'єкти міжнародного права. Україна – суб'єкт міжнародного права.

7. Імунітети держави, їх види.

8. правонаступництво в міжнародному праві.

9. Поняття, види і юридичне значення визнання.

10. Нації і народи, що борються за незалежність як суб'єкти міжнародного права.

11. Правосуб'єктність міжнародних економічних організацій.

12. Правосуб'єктність державоподібних утворень.

13. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти міжнародного економічного права.

14. Правове положення Європейського Союзу як міжнародної організації і економічного об'єднання. Співпраця ЄС і України.

15. Право міжнародних договорів в системі міжнародного права і його джерела.

16. Порядок і стадії укладення договору.

17. Форма, структура і дія міжнародних договорів.

18. Встановлення автентичності тексту, ратифікація, приєднання, застереження.

19. Призупинення і припинення дії міжнародного договору.

20. Міжнародні економічні договори, їх види і характеристика.
21. Поняття, цілі і функції міжнародно-правової відповідальності.
22. Види і форми міжнародно-правової відповідальності держав.
23. Підстави міжнародно-правової відповідальності держав.
24. Міжнародне правопорушення: поняття, класифікація.
25. Обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність держав.
26. Об'єкти і види правопорушень відносно збитку в міжнародних економічних відносинах.
27. Торгове представництво: поняття, правове положення, функції.
28. Постійні представництва держав при ООН і інших міжнародних організаціях.
29. Види територій в міжнародному праві.
30. Державний кордон. Делімітація і демаркація кордонів.
31. Міжнародно-правовий режим Арктики і Антарктики.
32. Міжнародні річки і міжнародні протоки. Режим Дунаю.
33. Міжнародна судова система.
34. Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Арбітражна угода.
35. Розгляд спорів в МКАС при ТПП України.
36. Види міжнародних договорів, їх характеристика.
37. Міжнародне торгове право: поняття, джерела.
38. Принципи міжнародної торгівлі.
39. Світова організація торгівлі як міжнародна економічна організація.
40. Міжнародні товарні організації, їх характеристика.
41. Міжнародне транспортне право: поняття, джерела.
42. Правове регулювання міжнародних залізничних перевезень.
43. Правове регулювання міжнародних перевезень водними шляхами.
44. Правове регулювання міжнародних автомобільних перевезень.
45. Правове регулювання міжнародних повітряних перевезень.
46. Регулювання міжнародних трубопровідних транспортувань.
47. Міжнародне валютне право: поняття, предмет.
48. Міжнародний валютний фонд. Світові валютні системи.
49. Міжнародні валютно-кредитні відносини.
50. Міжнародне інвестиційне право: суть, джерела.
51. Правовий статус іноземних інвестицій.
52. Захист і гарантії міжнародних інвестицій.
53. Міжнародне митне право: поняття, джерела.
54. Митне право Європейського Союзу.
55. Міжнародне трудове право. Загальна характеристика міжнародного ринку праці.
56. Акти міжнародної організації праці.

57. Трудове право ЄС.
58. Поняття, розвиток і джерела права Європейського Союзу.
59. Інститути і органи ЄС.
60. Європейське право у області прав людини.
61. Правовий режим внутрішнього ринку ЄС.
62. Поняття і значення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
63. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
64. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
65. Міжнародні договори України про торговельно-економічний і інших видах співпраці.
66. Поняття і види зовнішньоекономічних договорів.
67. Договір купівлі-продажу товарів, його різновиди.
68. Віденська конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 року.
69. Принципи міжнародних комерційних договорів УНІДРУА.
70. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів.
71. Порядок укладення і виконання міжнародних економічних договорів Україною.
72. Особливості укладення міжнародних економічних договорів.
73. Характеристика угод про міжнародні розрахунки, довгострокових комплексних угод про економічне, промислове та науково-технічне співробітництво, міжнародних товарних угод, міжнародного факторингу, міжнародного форфейтингу, міжнародного фінансового лізингу.
74. Договори в рамках Світової організації торгівлі.
75. Загальна характеристика правового забезпечення зобов'язань.
76. Загальна характеристика засобів вирішення міжнародних економічних спорів (погоджувальні заходи).
77. Суб'єкти міжнародного правосуддя.
78. Механізм урегулювання спорів у межах Світової організації торгівлі.
79. Міжнародні третейські суди (арбітражі).
80. Поняття та значення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
81. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
82. Міжнародні договори України про торгово-економічне та інші види співробітництва.
83. Поняття та види зовнішньоекономічних договорів.
84. Договори купівлі-продажу (експорт, імпорт, реекспорт, реімпорт), зустрічних поставок (бартер, компенсаційні угоди).
85. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС).
86. Порядок укладання та виконання міжнародних економічних договорів Україною.

87. Правопорядок у сфері міжнародної економічної допомоги.
88. Види міжнародної економічної допомоги. Предмети правовідносин при міжнародній економічній допомозі.
89. Питання міжнародної економічної допомоги в ЮНКТАД.

Навчально-методичні матеріали для практичних занять з навчальної дисципліни «Міжнародне економічне право» для здобувачів денної та заочної форми навчання за ОП «Цифрова бізнес-дипломатія» ступеня освіти «Бакалавр»

ДЕРКАЧ ЕЛЛА МИХАЙЛІВНА

Підписано до друку. Формат 6084 ´1/16.

Папір офсет. Друк офсетний. Умовн.-друк. стр. 3,31. Тираж 50 примірників.
Заявка №

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Юридичний факультет

м. Вінниця, вул. Грушевського, 2